СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 112. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 14. травня, 1929. VOL XXXVII. No. 112. Jersey City, N. J., Tuesday, May 14, 1929. THREE CENTS.

ТОРЖЕСТВО ВЛОЖЕННЯ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ В ДІМ У. Н. СОЮЗА ВИПАЛО НАДЗВИЧАЙНО ВЕЛИЧАВО

ШІСТЬ ТИСЯЧ НАРОДУ ВЗЯЛО УЧАСТЬ В ПОХОДІ. ПОПЕРЕДУ МАШИРУВАЛИ УКРАЇНСЬКІ СТРІЛЬЦІ-СІЧОВИКИ З НЮ ЙОРКУ В ОДНОСТРОЯХ. МОРЕ УКРАЇНСЬКИХ І АМЕРИКАНСЬКИХ ПРАПОРІВ ПОВІВАЛО ПЕРЕД ПРЕКРАСНО УДЕКОРОВАНИМ ДОМОМ СОЮЗА. МЕЙОР МІСТА Й НАЙВИЩІ УРЯДОВЦІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У СВЯТІ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, 13. травня. — В неділю, 12. травня, відбулося торжество вложення угольного каменя в новий Дім У. Н. Союза. Влаштованнєм цього свята занявся Комітет Злучених Відділів У. Н. Союза в Джерзи Сиіті.

Свято випало надзвичайно гарно. Дописала погода й Союзовці прибули у великім числі, щоби своєю присутністю звеличати це велике народне свято. В поході взяло участь понад 6,000 людей, між якими були прибувші на 17 Конвенцію делегати, гості й Союзовці з Джерзи Сиіті й околиць.

Підчас походу приґравало три банди: Американського Леґіону з Джерзи Сиіті, і банди з Перт Амбой, Н. Дж., та з Елизабет, Н. Дж.

ПОХІД.

Похід, який рушив з Українського Дому, виглядав дуже мальовничо. Повівало море американських і українських прапорів, а на переді йшла в одностроях сотня Січовиків з Ню Йорку з прапорами Січи ім. Б. Хмельницького і Чорноморської Січи. А за Січовиками ступали дрібним кроком малі дівчатка і хлопці зі школи нашого славного балєтмайстра Авраменка. Молоді танцюристи виступили в гарних народних костюмах. А за ними йшли ряд за рядом Союзові відділи зі своїми прапорами.

На самім переді йшов голова святочного комітету враз з представником міста. Перед Сиіти Гол побудовано малу трибуну, на якій стояли найвищі урядники міста й поздоровляли учасників походу.

Серед звуків українських мельодій дійшов похід до властивої цілі. Станув перед пречудно удекорованим новим Домом У. Н. Союза.

ПЕРЕД ДОМОМ У. Н. СОЮЗА.

На трибуну вийшов почесний предсідник Мек Ґаверн і повитав торжество від імени міста та представив мейора Френка Гейґа. Мейор виголосив довшу промову й висказав свою радість, що тут у Джерзи Сиіті має свій осідок така славна орґанізація як У. Н. Союз. Місто може бути горде з такої організації.

По промові мейора довершено формальцого акту вложення угольного каменя. Камінь посвятив о. В. Сполітакевич, Головний Радний У. Н. Союза. Мейор і чотири инші комішенери міста, які прибули на свято, підписали угольну грамоту, а за ними члени Екзекутиви У. Н. Союза.

Дальший провід свята обняв гол. рек. секр. І. Каштанюк як голова Комітету злучених джерзисітських відділів.

По промовах предсідателя У. Н. Союза Т. Грицея, О. Ревюка й І. Каштанюка місцевий Хор ім. Лисенка відспівав ГИМН УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, скомпонований спеціяльно на це свято нашим славним композитором М. Гайворонським. Слова до цього ґимну уложив наш Союзовець і Січовик С. Мусійчук.

Дальше промовляли фін. секр. Роман Слободян, В. Свистун як гість з Канади, С. Ядловський і д-р Мишуга.

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ.

В год. 4-ій пополудні відбувся Святочний Концерт з багатою і ріжнородною програмою. Саля публичної школи ч. 16 була виповнена по береги. Концерт влаштовано заходом злучених відділів У. Н. Союза при співучасти місцевого Хору ім. Лисенка.

СВЯТОЧНА ВЕЧЕРА.

В год. 8.30 відбулася Святочна Вечера, в якій взяли участь делеґати й гості. Мейор міста, комішенери й багато инших промовців виголосили підчас вечері палкі промови, в яких підносили подив для нашої іміграції як і для нашої боротьби за нашу незалежність у старім краю. Виголошено 14 промов. Знаменитим тостместром був С. Тартальський, адвокат У. Н. Союза. Підчас вечері приґравали: О. Д. Стеткевич на скрипку і панна Віра Стеткевич на пяно.

Святочну Вечеру замкнув предсідатель У. Н. Союза Т. Грицей бажанням, щоби 17 Конвенція У. Н. Союза ще більше скріпила нашу орґанізацію, а тимсамим і нашу іміґрацію.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОГО СТРІЛЬЦЯ.

НАДЗВИЧАЙНА ПОДІЯ: ЛЮДЕ РІЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПЕРЕКОНАНЬ ЗІЙШЛИСЯ РАЗОМ І ГІДНО ТА ДОСТОЙНО ВШАНУВАЛИ ПАМЯТЬ ПРО НЕЗАБУТІ ДНІ НАШИХ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ. НАГОДОЮ ДО ЦЬОГО БУЛО РОЗДАННЄ ВОЄННИХ ВІДЗНАК ДЛЯ СТРІЛЬЦІВ ІЗ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 13. травня. — В суботу, 11 травня, розпочато річний Зїзд Української Стрілецької Громади. Зїзд розпочато Святом Роздачі Пропамятних Воєнних Відзнак для тих стрільців Галицької Армії, які тепер перебувають на американській землі. На це свято прибули стрільці з ближчих і дальших околиць, а навіть аж з далекого Шикаґа. Свято відчинив голова Укр. Громади д-р В. Ґалан. Почесним тостметром був д-р В. Сіменович з Шикаґа, сеніор нашої іміґрації. Від імени Колеґії Пропамятних Відзнак привитав зїзд член Колеґії полк. Евген Коновалець. Він і припняв стрільцям пропамятні відзнаки.

Підчас вечері відчитано привіти, надіслані від ґенералів: Павленка, Курмановича, Тарнавського, Кравса і від полк. Мельника. Разом з тим виголошено цілий ряд горячих і щирих промов. А по них пішла стрілецька пісня і забава.

На другий день відбулися стрілецькі наради.

АРЕШТУВАННЯ „КОРОЛЕВОЇ ШПИГУНІВ".

В Парижі арештовано таємничу жінку невідомого прізвища, чудової краси. Вона кермувала шпигунською акцією в користь Німеччини. Рівнож обвинувачують її у вбивстві трох пограничних сторожів. В останніх часах вона почала наркотизуватися й збожеволіла, не виявляючи однак свойого прізвища.

ПОЛОВИНА САДІВ ВИМЕРЗЛА.

Польські садівники кажуть, що з 34 міліонів овочевих дерев треба половину уважати за пропавшу в наслідок сьогорічних морозів. Найменше мали пострадати яблоні — найбільше груші і черешні.

В Галичині найбільші шкоди заподіяла зима з Заліщиках де росте багато ріжних родів садовини.

8 ЛІТ У ПИВНИЦІ.

В селі Михайлівка, ставропільської ґубернії, трапився такий випадок. В 1921 р. селянин Тарасів написав до сина, котрий тоді перебував у рядах большевицької армії, листа, в котрім завізвав його вернути домів і не битися „проти царя". Колиж син прибув до села, батько закув його в кайдани й замкнув у пивниці, де передержав його 8 літ. Щойно коли батько помер, молодий Тарасів вийшов на світ. За час перебування в пивниці цілковито посивів і осліп.

ЦИМБАЛИ І ВОВКИ.

В однім селі в Добружі відбувалося весілля, на якому грав запрошений з другого села музикант. Коли він в ночі вертав до дому, напала на нього тічня голодних вовків. Положення нещасного було страшне, бо він не мав ніякого оружа, але в розпуці, непритомний з жаху, почав він грати на цимбалах якусь дику мельодію. Вовки збаламутились, але не втікли. Йшли тільки в левній віддалі за музикою, який напів замерзлими руками грав далі, бо як тільки приставав — то вовки гаркотали і готовилися до скоку. Врешті надїхали сани з якимись узброєними людьми і ті щойно вратували музику з небезпеки.

ТИЖДЕНЬ ДИТИНИ.

Львівська Філія Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молоддю улаштовує в червні ц. р., від 9—16 включно, Тиждень Дитини з фестином, концертом, театральною виставою і забавою для дітей, та просить, щоб инші товариства не уладжували в згаданім тижні подібних забав.

ЯК ТРУДНО ПРИЗВИЧАЇТИ ЛЮДЕЙ ДО НОВИХ ЗДОБУТКІВ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.

На всіх німецьких залізницях з минулого року у всіх поспішних потягах заведено в тоалетах рушники та мило. По році цього нововведення показалося, що 13 процентів усіх рушників, які були в ужитку, 125,155 штук пропало, 30,000 штук стали ні до чого непридатними, бо вживались не по призначенню, знову на прання кількох десятків тисяч штук, які також були вжиті не по призначенню, а на чищення черевиків тощо, видано було більше як за звичайне прання. За викрадені рушники залізниці мали втрати на 120,000 марок, за зіпсуті рушники та спеціяльне чищення брудних — 30,000 мар. Німці вважаються за націю цивілізовану, але й там, як видно, трудно призвичаїти людей до відповідного поведення з громадським майном.

„УКРАЇНСЬКА МЕНШІСТЬ У ПОЛЬЩІ".

В ч. 80 краківського „Часу" уміщено статтю Р. Мазановського під повищим заголовком. В цій статті автор старається доказати, що нема жадних фактів на те, щоби сконстатувати, як відноситься українське населення Польщі до польської держави та її місцевих орґанів влади. Це, на його думку, міг би зробити хіба лише плебісцит. Ні голоси української преси, ні опозиція українських парляментарних клюбів, на його думку, не відбивають справжніх настроїв українського населення. Та цього ще мало. Автор старається доказати, що властиво нема суцільної території, заселеної українським населенням і що це утруднює розвязання проблеми „української меншости". А висновок з усього цього ясний: „Я особисто гадаю, що гладження непримиримих українських політиків було би проти психольоґічних почувань українського хлопа. Господарське піднесення краю, справедлива, але сувора управа, дали би може кращі наслідки". Це все, що вміє сказати про українську справу в Польщі п. Мазановсьий. Чи не шкода „Часові" паперу на друкування таких річей?

ЛІНИВІ ЛЮДОЖЕРИ.

Проф. Филип Гавел каже, що нема на світі лінивіщої риби як одна порода людожерів, що живе при побережу островців Карибійського моря. Ті риби — „людожери" бувають дуже великі і довгі на 8 до 12 стіп і мають дуже острі зуби у долішній щоці, одначе вони такі ліниві, що коли їх зайти позаду, або напасти зверху, то нема ніякої небезпеки, щоб вони якнебудь боронилися від чоловіка. Часом вилазять вони з води на беріг, тоді, обернувшися головою до води, занурують голову у воду, а туловище вигрівають на сонци. В такій позиції кождий, сильний в руках чоловік, може їх за хвіст витягнути з води без ніякої для себе небезпеки. Можна тоді навіть ходити по їхнім хребті, або рубати сокирою, — а „людожер" ні не поружиться. Шкіра людожера є дуже кріпка. З неї виробляють найкращі шкіряні річи. Товщ з людожера є першої якости.

СВЯТОГО АНТОНІЯ ЗА ДОВГУ СЛУЖБУ ПІДВИЩЕНО В РАНЗІ, АЛЕ СПЕНСІОНОВАНО.

За часів панування Португальців у Бразилії ще на початку XVI. століття, велике значіння надавалося не тільки скількости, але й якости війська, особливо старшинства. Тоді з наказу одного портуґальського віцекороля записано було на військову службу в ранзі полковника і святого Антонія. Цей святий, розуміється, виконував лише ідеально військову службу, а визначена йому платня переводилася по книгах і йшла на ріжні добродійні цілі. Так минуло більше ніж 300 років. Недавно військовий міністер Бразилії, переглядаючи військовий бюджет, щоб його скоротити, натрафив і на позицію, де було зазначено платню і святому Антонієви. Видано було такий наказ до армії: „Полковник святий Антоній з Падви за більше ніж трохсотлітню службу призначається в ґенерали і записується на лісту спенсіонованих офіцирів". Про розмір пенсії нема згадки, — вона ймовірно з мотивів економії не визначена.

КОНФЛІКТ УКРАЇНИ З РОСІЄЮ.

Недавно виник поміж урядами совітської України та Радсоюза гострий конфлікт з приводу звороту Україні історичних памятників, що їх вивезли з України московські царі по прилученню України до Росії. Український уряд подав спис пожаданих предметів числом понад 7,000, між ними козачих прапорів, клейнодів Січи Запоріжської, булав гетьманських, зокрема булави гетьмана Мазепи, як рівнож памяток українського мистецтва, образів та скульптури українських артистів. Тому, що з виробів української штуки складається велика частина найвартніщих експонатів московських та ленінградських музеїв, розпочала совітська преса гостру кампанію проти українського совітського уряду, обвинувачуючи його в шовінізмі. Для розвязання питання має бути утворена парітетна комісія з представників обох республик.

НЕПЕРЕСІЧНИЙ ЗЛОЧИНЕЦЬ.

Цими днями згинув на шибениці в Лондоні душогубець не з пересічних злочинців. Реджіналд Клєрк мав 22 роки, а буйне минуле, яке могло ворожити йому як найкращу майбутність. Як 15-літний хлопець він відкрив у собі силу гипнотизера. Виїхав з Анґлії в Америку і там заробляв по ріжних „мюзікгалях" добрі гроші як „чудесний хлопець з магнетичними очима". Одночасно почав студіювати психоаналізу і пробував прикласти своє знання у практичнім житті. Звернувши увагу на факт, що, як 18-літній молодець він робить велике враження на жінках, почав використовувати свій „талант", обіцюючи оженитись з кожною, в якої знюхав гроші. Відсидів за цей талант у вязниці, а пізніше осів у Ліверпулі, де далі жив з легковірних багатих дам, виступаючи як „лікар". Заплутавшися у дві любовні історії, він „позбувся" простим способом двох жінок, убивши їх. На суді сам признався до вини і потвердив зізнання свідків. Клєрк не виявив ніякого жалю ні співчуття ні підчас слідства, ні підчас процесу, ні на передодні смертної кари. Під шибеницею стягнув він із пальця золотий перстень і передав одному з помічників ката, кажучи, що це талізман, який повинен принести йому щастя. Перед воротами вязниці зібралася величезна юрба жіноцтва, яка протестувала демонстративно проти смертного засуду вигуками, що Клєрк невинний.

ПОЧТОВІ МАРКИ ПАПИ.

Церковна держава по 58-літній перерві задумала видавати власні почтові марки. Почтові марки матимуть для церковної держави велике торговельне значіння. З розпродання марок згорне церковна держава великі грошеві суми і підсилить свої фінанси. Задумано видати такі серії почтових марок з відповідними рисунками: 1) 5 центів — дверник з папської гвардії; 2) 10 центів — почесний відділ ґвардії; 3) 15 центів — кінний їздець (ґвардії); 4) 20 центів — святі ворота; 5) 25 центів — статуя св. Петра; 6) 50 центів — герб папи; 7) 1 ліра — також герб папи, 5 лір — портрет папи.

„КОМУНІСТИЧНІ СВЯТА".

Комісаріят освіти в Москві видав до всіх шкіл розпорядження, силою якого зноситься свята: Великодня, Вознесення й Різдва у всіх радянських школах. Замісць цих свят обходитимуться инші „комуністичні свята".

В АНҐЛІЇ ВЕДЕТЬСЯ ЗАВЗЯТА ПЕРЕДВИБОРЧА БОРОТЬБА

ВСІ ТРИ ПАРТІЇ РОЗВИНУЛИ ШАЛЕНУ КАМПАНІЮ. ПАРТІЯ ПРАЦІ ЗАКЛИКАЄ ДО ВИБОРУ НОВОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА, ЩОБИ СПАРАЛІЖУВАТИ РЕАКЦІЮ.

ЛОНДОН (Анґлія), 13. травня. — Рамзей Мек Доналд, лідер партії праці, оголосив свій передвиборчий політичний „маніфест". Він закликає виборців памятати, що вони мусять собі вибрати нове правительство, все одно, до якої партії воно не належалоб. Головне: мусить бути активність всіх виборців та свідомість того, за ким вони голосують.

Разом з тим Мек Доналд кличе віддати голоси на партію праці, щоби нарешті положити кінець реакційній політиці, яку провадить консервативний уряд.

Таксамо Болдвин видав в імени консервативної партії величезну передвиборчу відозву, в якій підносить заслуги консервативного уряду в минулому та накреслює дальшу програму його діяльности. Поза пропаґандою друком уряджуються тисячі ріжних партійних віч. Замітним є те, що в цій боротьбі противники не так атакують партійні програми, як окремих партійних кандидатів конкуруючих партій.

ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

ШВАЙЦАРСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ ВЕЛИЧЕЗНОЮ БІЛЬШІСТЮ ГОЛОСІВ ВИСЛОВИЛОСЯ ПРОТИ ЗАВЕДЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 13. травня. — Згідно з державною конституцією переведено всенародне референдум по питанню заведення прогибіції в Швайцарії. Внескодавці домагалися, щоби було ухвалено право окремим кантонам (стейтам) та окремим містам заборонити продажу гострих напоїв.

Тепер референдум показує, що населення Швайцарії в подавляючій більшости висловилося проти цього. Тому всі заходи загорілих прогибіціоністів пропали надармо.

СВЯТО ОРЛЕАНСЬКОЇ ДІВИ.

МОНАРХІСТИ Й ЖІНОЦТВО ФРАНЦІЇ ВИКОРИСТОВУВАЛИ СВЯТО ІВАННИ Д'АРК ДЛЯ СВОЄЇ АҐІТАЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція), 13. травня. — В париському святочному поході, влаштованім з приводу свята орлеанської Діви Жанни Д'Арк, взяло участь більше як 50,000 народу на чолі з членами французького міністерства.

Монархісти старалися зробити підчас походу свою демонстрацію й викрикували: „Хай жиє король Франції, геть з републикою!" Але поліція без великого труду припинила цю демонстрацію.

Жінки йшли з плякатами, на яких були кличі, що домагалися рівноправности для жінок. „Колиб тепер жила Іванна Д'Арк, то вона не малаб права голосовання", такі були написи на більшости плякатів.

КРУТЯТЬ КАТЕРИНКУ.

КОМІСІЯ РЕПАРАЦІЙ ЗНОВУ ОБІЦЮЄ ВИРІШИТИ СПРАВУ РЕПАРАЦІЙ.

ПАРИЖ (Франція), 13. трвня — В колах репараційної комісії знову запевнюють, що на протязі біжучого тижня буде остаточне рішення в справах репарацій. Коли Йонґ зі своїми американськими товаришами не зможе осягнути порозуміння між Німеччиною та представниками держав антанти, годі делеґації окремих держав приступлять до вироблення подрібних звітів своїм урядам про причини невдачі їх праці.

Голова німецької делеґації Шахт веде переговори з німецькими фінансістами та промисловцями, шукаючи у них порад для своєї праці в репараційній комісії.

ЕРІО ПРОВАЛИВСЯ.

БУВШИЙ ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ЕРІО ПЕРЕПАВ ПІДЧАС ПЕРЕВИБОРІВ НА СТАНОВИЩЕ МАЙОРА ЛІОНУ. ЦЕ ЗНАЧИТЬ РОЗПАД ЛІВОГО ПАРТІЙНОГО БЛЬОКУ.

ПАРИЖ (Франція), 13. травня. — Бувший премієр Франції Еріо, що 21 літ був на становищі майора міста Ліону, тепер перепав при виборах. Він належить до радикально-соціялістичної партії й завжди мав за собою голоси більш поміркованих соціялістів.

Тепер соціялісти не йдуть з радикалами, а це має далеко йдуче значіння для всього політичного життя Франції, бо воно означає розвал радикально-соціялістичного бльоку.

КОМУНІСТИЧНА АҐІТАЦІЯ В ПЕРСІЇ ЗРОСТАЄ.

ЛОНДОН (Анґлія), 13. травня. — Тут одержано відомости, що в перській провінції Хузістан комуністична аґітація все зростає. Перська урядова влада приписує цю аґітацію чужинцям.

ГАБІБУЛА БЄ СВОЇХ ПРОТИВНИКІВ.

СІМЛЯ (Індія), 13. травня. — Війська Габібули з успіхом відбивають війська претендентів на трон афґанського еміра. Війська Габібули захопили у північно-західному Афґаністані дуже важне стратеґічне місто Герат.

МІЛІОНИ ЗАГИНУТЬ З ГОЛОДУ.

ПЕКІН (Китай), 13. травня. — Ізза браку відповідної скількости фондів доводиться значно скоротити допомогову акцію голодуючому населенню Китаю. Великі простори районів Китаю, що охоплені голодом, залишаться без найменшої допомоги. Це приведе до загибелі багатьох міліонів населення.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИТАЙТЕ!

„Глухі, німі раби!
Проспіться вже раз,
Протріть очі на світ,
Уже послідний час".

Так закликала „Свобода" тому 35 літ українських робітників в Америці до організації, до вступлення в члени У. Н. Союза. А в кілька місяців пізніше та сама „Свобода" витала вже делеґатів, що зїхались на конвенцію Союза. Зприводу тої Конвенції писала вона в ч. 16 з 1894 року таке:

„День 30 мая сього року повинен бути назначений і підчеркнений не тільки в календарі кождого американського Українця, але що більше, незатертими буквами записаний в серцю і памяти всякого з нас, що звемо себе **Українцями**.

„Той день має велике історичне значіне і є великої ваги для Американської України. На той день зійдуться представники українського народа з цілої Америки, щоб радити про народне діло, щоб переконатися, скільки ми обєднаними силами в Союзі зробили доброго для народної ідеї, на скільки кроків поступили вперед, і що дальше треба нам робити, щоби осягнути ту ціль, задля якої заложено розвиваючийся вже Союз. Так, як радується тая печалива мати, дивлячись на свою дитину, як вона з дня на день розвивається і здорова росте, а якій при родженню пророкували скору смерть, таксамо радується і веселиться Американська Україна, що її первенець „Союз" розвивається, росте й кріпне що дня, хоч йому вороги перед часом проспівали „вічную память". Гей, вороги тяжкії! Не жаль булоб нам, колиб ви були нам чужими — а то діти юродиві..."

Минуло від того часу 35 літ і тій самій „Свободі" приходиться отсе повитати делеґатів того Союза, що будучи вірним своїй традиції, що шануючи ті ідеї, які покладено в основи нашої організації, розрісся за 35 літ істнування в сильну міліонову організацію з 35 тисячами членів.

17-та Конвенція має тепер гідно пошанувати вложені в У. Н. Союз труди й посвяту й намітити дальші шляхи до ще більшого розвою дорогої нам всім організації. Конвенція має видати свою опінію щодо праці уряду й редакції. Це її право й обовязок. Це й добра нагода для урядників і редакторів дати виясненя і відповіди на всі сумніви чи закиди. Та як би не було, ми віримо, що делеґати 17-ої Конвенції підуть за голосом о. Грушки зперед 35 літ, який говорив тоді до делеґатів: „В своїх нарадах і ухвалах керуйтеся горячою любовю до українського народа, най честь українського народа в Америці буде вам дорожчою над власне життє".

Др. В. Клодницький.

ПІД УВАГУ ДЕЛЄҐАТАМ НА 17. КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗА.

Від кількох місяців усе американсько-українське суспільство заняте думками про наближаючуся конвенцію. Про конвенцію думають впершу чергу старі члени-ветерани, які орґанізували перші відділи. Вони думають про давні тяжкі часи, про свою муравлину невсипущу працю, якої добутком є те, що народне майно з одного цента зросло до понад 2-ох міліонів долярів. Старі члени Союзовці, нагадуючи собі сьогодня давні тяжкі початкові дні Союза, певно здають собі справу з того, що Український Народний Союз, окрім здобутків в грошах, може сьогодня почванитися великим моральним здобутком.

Бо Український Народний Союз на протязі 35-літної діяльности вирізьбив із невиробленого елементу національно свідомий елемент, який сьогодня вже добре знає, що в орґанізації сила, який розуміє, що в орґанізації кождий член повинен бути здисциплінованим жовніром, який готов видержати всяку боротьбу, коли ходить про оборону орґанізації.

Моральною фотоґрафією У. Н. Союза являється його орґан **„Свобода"**. Над цею справою годі довго розводитись! Щоби мати точні дані розвитку „Свободи", вистарчить порівнати перший річник „Свободи" з нинішньою „Свободою". Вже сама мова і термінольоґія часописи переконають нас, що у нас пройшов небуденний розвій. Зупинившись на аналізі річників „Свободи", нам з приємністю прийдеться сконстатувати, що „Свобода" все вела своїх членів до красшого завтра, маючи завжди на оці лише загальне добро У. Н. Союза й цілого українського народа. Всі старі члени Українського Народного Союза, зобразивши собі небуденний розвій орґанізації, з повною насолодою нині можуть сказати: „Ми зробили все, що можна було зробити й наша совість спокійна!"

Молодші члени У. Н. Союза рівнож думають про конвенцію. Це бачимо зі зборів відділів, на яких вибирано делеґатів й ухвалювано конвенційні проєкти.

Правда, що не всі конвенційні проєкти є 100%-во добрі. Це можна судити з передчасної критики головних урядників і редакторів та на основі самих проєктованих змін. Та взявши під увагу всі проєкти і міркування відносно конвенції, ми бачимо, що конвенція викликала загальне заінтересовання. Український загал глядить на конвенцію наче на свій парлямент, який буде складатися із кількох соток представників поодиноких відділів, що розкинені по цілій Америці.

Все наше громадянство вірить, що делеґати, зїхавшись на 17-ту конвенцію, будуть щиро працювати над добром всенародної орґанізації і будуть мати на оці лише загальне добро орґанізації і народу. Наша суспільність свято вірить, що всі делеґати холоднокровно обмірковуватимуть всі справи, які будуть на дневнім порядку, так, що кожна думка буде висловлювана безпристрасно, розумно і статочно—словом, так, як це роблять вибранці і свідомійші члени зрілої нації.

Конвенція сьогорічна буде мати на цілі не лише перевибір чи доповнення головного уряду — конвенція мусить застановитися головно над зорґанізуванням молодечих відділів, себто будучих резерв в членстві У. Н. Союза і над справою Сиротинця — зглядно захисту для старців. Ці дві справи дуже на часі і над ними конвенція мусить дуже поважно застановлятися. Із справою молодечих відділів звязане побільшення „Свободи" та евентуально молодечого кутка в англійській мові. Тут, очевидна річ, треба уважати, щоби не пересолити щодо кутка, виданого англійською мовою. На мою думку годилосяб узяти комбінований вихід із цеї надто складної справи і молодечий куток розбудувати в двох мовах. Уроджені в Америці, молоді Союзовці, повинні „доучуватись" української мови із „Свободи" — а з другого боку, в діточому кутку, в англійській мові, повинні находити місце виявлені духові емоції молодшої ґенерації Союзовців.

Справа Сиротинця, чи Захисту дуже важна тим, що вона потребує фондів і то фондів, які будуть зуживатися рік річно. Може на закупно землі під Сиротинець і побудування будинків зумівби Союз спромогтись — одначе це ще не кінець, бо виринає питання, звідки взяти грошей на удержання? На це питання можна дати хіба таку раду, що ця конвенція оподаткує всіх членів і поставить в обовязок всім відділам, щоб бодай два рази до року устроювали підприємства на ціль Сиротинця. Окрім того можнаб подумати над „теґ дей" для Сиротинця по всій Америці.

Окрім висше згаданого, вирине підчас конвенції богато інших важних справ, які делеґати мають полагодити й тому треба побажати Українському Народному Союзови й делеґатам з приводу XVII. конвенції добрих успіхів, а нашому громадянству сповнення надій, що наш „парлямент" гідно, статочно і розумно сповнить свій народний обовязок — ради добра орґанізації й народа.

ДЕЛЄҐАТАМ НА 17-ТУ КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗА.

Чесні Сестри і ви, Браття,
Правні Делеґати;
Вас вибрали для Союза,
Закони владати.

Мирно в згоді всі працюйте,
Справедливість встановіть
Для всіх Членів Союзових,
Як здорових, так калік.

Справедливо всі працюйте,
Боже, сили вам причинь,
Радьте мудро і розумно,
Для будучих поколінь.

Фірич Семен,
член від. 100. У. Н. С.

Степан Мусійчук.

ПРИВІТ

Світлим Зборам Делеґатів 17. Конвенції.

Витайте, орли сизокрилі,
І горлиці з рідних нам гнізд!
Витайте, Ви післанці милі
З далеких і близьких міст!
На свої Ви взяли днесь крила
Тягар великий і важкий;
На Вас спочиває вся сила:
Союз наш Народний цілий.
Витайте Ви, вірнії діти
Союза, Дочки і Сини!
Днесь разом зійшлись Ви радіти,
Бо днесь Вам здійснилися сни.
Бо днесь вже вінком увінчалась
Вся праця невтомна тяжка;
На Ваших підвалинах стала
Твердиня незломна, трівка.
Союз наш покрився лавром слави,
Вже тисяч в нім сорок стоїть;
Як мур вже стоять сильні лави
Й ніхто їх нічим не звалить.
Витайте-ж, Орли-Делеґати,
І бодро зносіть Ви свій труд!
На Вас жде Україна Мати,
Братів міліони Вас ждуть.

ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ НА УКРАЇНІ.

Ніяка держава не узглядняє до тої міри меншостей, як Україна. Після статистики з 1926 р. заселюють Україну 80.2% Українців, 9.2% Москалів, 5.4% Жидів, 1.6% Поляків, 1.4% Німців, 0.9% Волохів і 0.4% Греків.

На совітській Україні зорганізовано навіть для найменшої меньшости особливі адміністративні округи, судові палати, національні школи і власні національні спілки. Окрім цього злучені Волохи з політичних причин в автономній републиці, де їх лише мало понад половину населення. На Україні було 1. червня 1928 р. 1,007 меншосних сільських совітів. Ці совіти є приділені до більших адміністративних автономних районів, яких є сьогодня 23: 9 російських, 5 німецьких, 4 грецькі, 2 жидівські, 2 татарські й 1 польський. Німці одержали в послідньому часі ще й шестий район на Волині.

Дальше розпоряджають національні меншости на Україні 8-ма слідчими палатами. Під тим оглядом ситуовані найкраще Жиди, бо мають 36 судових та 4 слідчі палаті і є взагалі густо заступлені в рядах судового урядництва на Україні. Є ще 30 російських, 12 німецьких, 6 польських і болгарських судових, та 2 німецькі, 1 болгарська й 1 польська слідча палата.

На полі шкільництва мають меншости навіть більше прав ніж самі Українці. Росіяне мають тут перше слово й перевагу в фахових та високих школах. Минулого року було на Україні 1,261 російських, 620 німецьких, 369 жидівських, 354 польських, 74 болгарських, 20 татарських, 17 волоських і 15 грецьких народних шкіл. Національні меншости мають також відповідну скількість середніх і фахових шкіл, техніки і високі школи. Українське правительство видало в шкільному році 1927/28 на культурні потреби меншостей 1,045,029 рублів.

При кінці треба ще, додати, що всі меншости можуть уживати на підставі язикового закона в їх округах рідної мови, й що навіть центральні уряди є обовязаними принимати й полагоджувати подання в мові меншостей.

Та політика московського центру супроти національних меншин на Україні не подиктована самою любовю до національних меншин. Москва будує на українській землі й коштом українського народу стратеґічні фортеці проти українського, самостійницького руху. Це можна сказати головно про жидівські кольонії на Україні, які тішаться спеціяльною опікою Москви. — (Черновецький „Час").

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(31)

— Наш полковник дістав ту кулю і віддав Богу духа мабуть саме тоді, коли ми рушили чвалом на піхоту, що стояла в місци, де вал ще не був усипаний. Я гнав зараз за ним. Коли гримнула перша мушкетна сальва, мої оба товариші, той праворуч і той ліворуч, зсунулися з коний. Мені та перша ляцька сальва тільки ухо скалічила. Кусень шкіри з голови відтяла мені пізніше польська шабля. Коли загрохотіла та перша сальва, я також побачив, що наш полковник похилився коневи на гриву і обняв шию коня. Я гадав, що він схилився, щоби ляцькі кулі мали меншу ціль. По хвили я стратив його з очий. Аж тепер, коли ми вже вертали, я побачив, що кінь несе полковника цілком так схиленого, як був тоді, коли він нас на ляцький табор. Не могло бути инакше, як таке, що кінь носив його так через цілу баталію і вертаючи в купі з нами, приніс нам назад небіжчика.

— Правду ворожка виворожила, — Хмельницький повторив, вдивляючися в лице Бурлая, з котрого козак платком стирав кров.

— Що ворожка виворожила йому? Що під Збаражем згине? — спитав полковник Богун.

— Не під Збаражем, а на кони, — Хмельницький відповів. — Я сміявся з нього, коли він впевняв мене, що як сяде на коня, то згине. А воно, ось бачите, так сталося. Ворожка не брехала, не дурила його.

Хмельницький приказав поховати Бурлая там, де він лежав і пішов до свого намету. За ним пішли всі старшини, щоби вислухати дальших приказів гетьмана. Заки зачали розмову про воєнне діло, кальницький полковник Гоголь спитав Хмельницького:

— Як то було з тою ворожбою?

Хмельницький повторив:

— Сказала йому, що вмре на кони. Колись він воював на морю. Мав свою власну ґалеру і бив Турків. То полював на турецькі ґалери, то наскакував на прибережні турецькі міста. Найбільше прославився тим, що раз взяв місто Синопу. Висвободив з неволі богато христіянського народу і сам добре обловився. Всі свої, такою війною призбирані маєтки, дав на кошти нашої війни з Польщею. Раз і я був на його ґалері. Се було тоді, коли ми, змовившись, були проти Польщі. Я допктав його, зійшовся з ним і став намовляти його, щоби пристав до нас. Зразу він і чути не хотів нічого про се. Казав, що з нього ми не малиби ніякої користи, бо мусівби сісти на коня, а на кони зараз возьме його, як не куля, то шабля. Ворожка, котра ще ніколи не здурила його, сказала йому, що він вмре на кони. Не маючи ще охоти лізти в обійми куми костомахи, Бурлай пішов на море, де верхом не їздять. Там він справді мав щастє, бо ні шаблі, ні кулі не брали його. Коли я йому докладно розказав, що і як ми загадали зробити, Бурлай не видержав. Горяча любов рідного краю перемогла. Він покинув море, на котрім почував себе цілком безпечним і пристав до нас. Всеж таки на коня боявся сідати. На Жовтих Водах і під Корсунем вів свій полк пішки. Коли військо було в поході, Бурлай, щоби не сідати на коня, їхав на возі. Аж нині сказав мені, що хоче спробувати, чи ворожка правду сказала... Вже знає, що не дурила його.

Коли Хмельницький кінчив розказувати, надійшов черкаський полковник Ворончен-ко, котрого гетьман вислав був до татарського хана. Полковник промовив:

— Хан і балакати зі мною не хотів. Дуже сердиться. Каже, що його спілка з нами забагато буде його коштувати. Тут під Збаражем вже першої днини погиб Трунет, його права рука. Це, на думку хана, недобрий знак...

— Погано! — перебив Хмельницький. — Сим разом хан взагалі не хотів помагати. Іти з нами присилував його Стамбул. Як між його Татарами будуть великі втрати, то він возьме се за притоку, щоби відстати від нас. Скаже, що тепер щастє вже відвернулося від нас і сей похід мусить скінчитися невдачею. Той Збараж готов бути каменем, о котрий піткнемося. Я гадав, що Ляхів здоженемо, заки вони захистяться в якім укріпленім городі, знівечимо їх і підемо далі зустрічати королівське військо. Тепер, ні Вишневецького лишити за нашими плечима, ні позволити, щоби король приступив сюди.

Один полковник замітив:

— Взяти Збараж зараз загальним приступом за всяку ціну, і відтак іти проти короля.

Хмельницький хвилю подумав і відповів:

— Взяти Збараж приступом, ще й за всяку ціну, не така то велика штука. Але, на одного, що стріляє зза валів і з бійниць в мурах, згине двацять або й більше тих, що ідуть до приступу отвертим полем, або лізуть на окопи. Збараж возьмемо, але згине така сила нашого лицарства, що проти короля не буде кого вести. Нема иншої ради, як розпочати облогу. Може королівське військо загаїться так, що Збараж зможемо взяти голодом. Як ні, то лишимо тут чернь і троха татарви, щоби не випускали обложених, і з головною силою підемо проти короля. Якби надійшла вість, що Кричевський вже зчепився з Радзівілом і унеможливив йому дальший похід на Україну, то з головною силою можна би відси зараз відійти і вдарити на головний польський табор ще заки до нього стягнуться всі польські резерви. Але Кричевський ще мабуть далеко від Радзівіла.

Хмельницький оперезав Збараж своїми військами, та вість про се вислав двома гінцями Кричевському, заохочуючи його, щоби не зважав на ніякі трудноці, але щоби за всяку ціну не дав Радзівілови переступити литовсько-українську границю. Гінці до Кричевського відходили що днини. Окрім вістий про се, що діється під Збаражем, вони носили вісти про все инше, очевидно, також про поступи походу військ, які сам польський король вів на підбій України. І до Хмельницького приходили що днини гінці від Кричевського. Коли принесли вість, що Кричевський вже ступає по пятах Радзівіла, Хмельницький відітхнув і рішився, як нині-завтра не возьме Збаража, то зробить так, як сказав був полковникам.

Між обложеними Ляхами настала велика радість, коли крізь люнети бачили, що козаки неначеб відходили зпід Збаража, бо одної днини рано вже не побачили наметів і полк за полком щезав на закруті пі лісом. За козаками рушила й орда. По радости прийшло розчарованє, коли показалося, що ще лишився обіймаючий їх обруч з козацтва, черні і татарви такий сильний, якого вони, висмоктані втомою і голодом, ніяк не здужалиби проломити.

Хмельницький рушив зпід Збаража, бо одночасно причвалали гінці з двох сторін. Один звістив, що польське військо з королем вже недалеко і завтра мабуть буде в Зборові. Другий гінець приніс вість, що Кричевський вже бється з Радзівілом. В дорозі до Зборова наздігнав Хмельницького гінець від полковника Подобайла, котрого гетьман ще раньше Кричевського вислав був проти Радзівіла. Гінець Подобайла приніс вість, що половина козацького війська погибла, що погиб сам Кричевський, але військо Радзівіла майже цілком знівечене і сила Подобайла вистане, щоби Литовців на Україну не впустити.

— Коби тільки не змикитив татарський хан, то королівське військо знівечу і зруйную всю Польщу! — Хмельницький подумав і зараз розіслав прикази, щоби військо прискорило похід.

Смерть козаків Кричевського і його самого обезпечила Хмельницькому плечі, та дала йому світлу побіду під Зборовом. Хмельницький знівечив королівську армію, але сталося й се, що він предвиджував: хан змикитив. Зробив так, як той, що Богови дає свічку, але й чортови огарок. Всеж таки наслідок української побіди був такий, що Східна Україна стала майже самостійною державою. Хоч про око король Польщі лишився далі королем України, то таки Дніпрова Україна дістала змогу не користися польській владі. Польський король втратив всяку владу в Східній Україні. Козача Україна дістала змогу вибитися до решти зпід польської зверхности і увільнити решту українських земель. Все те козача Україна дістала тим пунктом зборівського договору, що на козачій Україні не сміють стояти польські війська.

Хмельницький вернув над Дніпро, щоби ладитися до нової війни, котрою зединив би всі українські землі в одну самостійну українську державу.

* * *

Вість, що війна скінчилася і що гетьман вертає, в Суботові одних врадувала, других стурбувала. Врадувала діти гетьмана, стурбувала його жінку і двірського золотаря Кравчука. Обоє нали, що як гетьман верне, то знов на якийсь час розлучить їх. Олена потерпала, що тоді до Кравчука знов готова приступити дурійка, і він, торганий заздрістю та жаждою золота, своїм необмиркованим поведеннем готов робити дурниці, які розбудять підзор гетьмана. До повороту гетьмана було ще далеко, бо він зпід Зборова пустився на Київ, а Кравчук вже став з докорами пригадувати жінці, що то з її вини він не запасся золотом, та не втік з нею. Тепер знов не мож буде знати, чи буде нагода вкрасти ключі.

(Дальше буде).

Приятелі стрінулися на залізничому двірці.

— Що це ти такий веселий, тобі мусить дуже добре поводитися?! Але чому в тебе такі чорні руки?

— Так, мені стало від тепер саме знаменито поводитися! Я відіслав уже тещу, яка — здавалося — й не думала вже забратися від нас. А руки мої чорні тому, бо я на радощах гладив льокомотиву!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

Ювилейне свято.

Дня 16. лютого тов. „Січові Стрільці", від. 44 У. Н. Союза в Нортгемптоні, святкувало тринайцяту річницю свого істнування.

Свято розпочалось о 10-ій год. рано Службою Божою в місцевій українській православній церкві, котру відправив свящ. Дм. Сідлецький. По скінченню Служби Божої відправлено парастас за покійних членів У. Н. Союза. На свято прибули, крім місцевих членів, численні гості з Алентавн, а від Головного Уряду У. Н. Союза фінансовий секретар добр. Слободян.

По скінченню відправи уряд відділу приймав гостей обідом.

По обіді председатель відділу добр. Стефан Кудрик здав звіт з діяльности за цілий час істнування відділу, при чім пояснив, що у відділі мається 96 старших членів, 92 дітей та 1000 долярів готівки. Відтак попросив до слова добр. Слободяна. Добр. Слободян в довгій промові зясував минувше й теперішне матеріяльне та моральне положення У. Н. Союза і ту поміч, яку члени його одержують, та закликав до численного вступлення в ряди членів. За свою промову добр. Слободян одержав гучні оплески.

Слідуючими промовцями були: Головний контрольор У. Н. Союза Григорій Пипюк говорив в справі Сиротинця, головний радний Василь Гришко, і председатель алентонського відділу У. Н. Союза Григорій Білецький говорив в справі організації.

Рівнож забирав слово свящ. Дм. Сідлецький.

На заклик председателя д. Кудрика гості зложили $31.50. З того половина вислана на Сиротенець до У. Н. Союза, а друга інвалідам у Львові через Обєднання.

Свято закінчилося балем, котрий затягнувся до півночі.

Честь і слава братам нашим Алентонцям, що так численно прибули на наше свято. Щира подяка добр. Слободянови за його щиру промову і взагалі усім гостям, які брали участь. В єдности сила. Єдність будуе і приносить добробут.

Жертвували: М. Хомик 1 д., М. Гуцалюк 1 д.; В. Ракочий 50 ц., М. Фариняк 50 ц., Н. Рошко 50 ц., Н. Гіль 2 д., О. Попик 1 д., Г. Білецький 1 д., О. Задубера 1 д., Домка Йосик 50 ц., О. Клико 50 ц., В. Процик 1 д., П. Хома 50 ц., І. Шевчик 1 д., І. Кріба 50 ц., П. Малий 1 д., А. Мазур 1 д., А. Потіха 1 д., о. Дм. Сідлецький 1 д., І. Вербицький 1 д., Юстина Чепеляк 1 д., Г. Пипюк 1 д., В. Гришко 1 д., Роман Слободян 2 д., Л. Демчук 1 д., Малрія Худоба 1 д., Катерина Сива 1 д., Марія Яремчук 1 д., І. Жеребецький 1 д.; дрібними датками 4 дол. — Разом $31.50.

Стефан Кудрик, предс., **Іван Вербицький**, кас.; **Юрко Мичуда**, секр.

ТУРЕЧЧИНА ЙДЕ ДО ШКОЛИ.

Всі вчаться. — Причини дотеперішнього анальфабетизму. — Чужинці. — Безкровна культурна революція.

Коли перо могутніше від меча, то Туреччина є на шляху до нових побід. Увесь нарід учиться азбуки, покинув **482 букви** чи комбінації арабського письма, а приняв **29 букв** латинської азбуки. Сталося це щойно від нового шкільного року. Реформу перевели так енергійно, що не могли навіть усіх шкіл заосмотрити в нові підручники. Вчаться молоді, мусять учитися старі. Вже тепер **ані один часопис турецький не друкується старим турецьким письмом.** Перший став появлятися новим письмом гумористичний тижневик „Гахаха". Від грудня всі турецькі часописи приневолено приняти латинську азбуку.

Арабське письмо, що зараз є арабським мистецтвом (малярством), дуже тяжко вивчити. Тому **чотири пятих турецького населення не вміє ні читати ні писати.** Чиж можна дивуватися, що робітник і селянин живуть у повній темноті? Чужинці, що літами живуть у Туреччині, не можуть відчитати навіть назв залізничих стацій. Хто добре говорить кількома мовами, часто не вміє відшифрувати назв улиць краю, в якім жиє вже богато літ.

І ось воля одної людини, президента Туреччини, доконала цієї справді революційної переміни. Воля голови держави найшла передовсім повний послух серед урядовців. Міністри на взаводи взялися до азбуки, ніхто не хотів бути менше запопадливим від иншого. Найнижчий урядовець мусить знати дуже добре читати та писати латинськими буквами, інакше відправляють його зі служби. Часописи, що виходять у Туреччині в чужих мовах, на останній сторінці попри спорт, шахи і хрестикові загадки містять також лекції турецької мови. Це тимбільше конечне для чужинців, що з уведенням нового альфабету зникли двомовні турецькі та французькі назви, тому **чужинцям** нічого не остається, як **чимскорше навчитися турецької мови.** Така велика зміна заскочила опакування европейських товарів, яких вінети та написи фірми зладили для запасу в гарних арабесках.

Так усі користають із тої переміни азбуки: і Турки і чужинці, хоч чужинцям трохи тяжко з неустійненою транскрипцією слів. І так на одним із телеграфічних урядів є напис „Telgiraf" а на іншим „Telgraf". Хоч принято латинську азбуку, чужі слова виглядають нераз інакше, написані Турками, а то тому, що в тій новій азбуці нема букв „q, w, x". Самособою, тому, що президент держави так скоро ввів у Туреччині латинську азбуку, то це спричинює чималі труднощі для населення. Не легко старим людям навчитися того, чого не навчилися, як були молодими. Часто **Европейців задержують Турки на вулицях, щоби їм відчитали афіші або вивіски, перемальовані наново.** Одначе ця новість не стрінулася в Туреччині зі спротивом. Старі турецькі консерватисти висловлюють лише побоювання, що, молода Туреччина скаже в своїм запалі перемалювати навіть на латинську азбуку ті всі величаві написи по мечетах (святинях), які є рівночасно для ісляму творами мистецтва. Одначе й самі не вірять у це, але як інакше могли би виявити свое невдоволення?

ВІДОЗВА

Подаю до відома своїх земляків з с. Вислочка, повіта Сянок, свою відозву, яку я одержав від своїх односельчан. Закликаю всіх односельчан відгукнутися на заклик наших рідних братів односельчан і порозумітися зі мною в справі переведення збірки на „Народний Дім" та в справі утворення відповідного комітету.

Хто хотів би ширших інформацій, охотно подам листовно. Моя адреса:

Harry Yachwan,
1520 Filmore St., Gary, Ind.

До Братів з Лемківщини просьба щира!

Знаєте, в яких гараздах жиє тут наш нарід, прибитий нуждою, бідою-горем. Забутий всіми, всіми використовуваний, а ще висміваний, бо темний, бо без просвіти. Знаєте добре нужду нашу, бо самі перед нею втікали далеко за море, де краще процвітає і промисл і рільництво.

Чому там лучше ніж у нас? Чому там менше кривди і визиску ніж у нас? Бо там просвіта більша, бо там гуртуються люде, бо там чоловіка учать відчувати своє достоїнство людське, бо там наука і просвіта всім доступна. А чому бідні? Бо ми ще темні! Не навчились ми гуртуватися для спільного добра.

Коли самі долі своєї не викуємо, то чужі нам не викують. Маємо школи. Але що з того? Чужі закони шкільні, чужі учителі замісць добра лиш лихо приносять нашим дітям, нашому народови.

Ратунок для нас — це своя рідна народня просвіта. Ратунок для нас — це свої доми народні, свої доми-читальні, де процвіталиби кооперативи свої, де гуртувалася би молодіж, збиралась би для науки, де би мож розвинути життя просвітне. Там в домі-читальні повинна бути сала на театральні вистави, де би розходився голос, як любити свій нарід. Там в домі-читальні будьбе своя бібліотека, з якої користалиб люде, вчились як жити, як инші народи живуть. Там ми вчилисьб, як треба ріллю управляти, як перед кривдою і визиском себе боронити. Там ми будемо здобувати світло науки, як прямувати до кращої долі.

Зрозуміли це наші люде, яким лучше живеться на землі американській і шлють до краю щедрі жертви, за котрі скрізь по нашим краю будують читальні, кооперативи і т. ин.

Лиш у нас на Лемківщині тихо!

Не видно домів народних, не має де молодіж набирати знання і просвіти.

Народ темний, горем прибитий, хто лише хоче — використовує нас.

Але й ми хочемо ратувати себе, хочемо, щоб дітям нашим лучшу долю виборюти. Хочемо мудрійшими стати. Длятого ми зачинаємо будитися. Далі ми не хочем спати, а тому закладаємо читальні, закладаємо кооперативи. Але кожда читальня, кожда кооператива мусить мати свій дім — свою хату!

І ми постановили такий „Народний Дім" здвигнути у Вислочку. В домі тім булаб кооператива, читальня з бібліотекою і саля до вистав театральних. Але ми бідні — самі такого дому не зможем здвигнути! Як нам за таке діло взятись, коли наші діти голодні й босі.

Тому до Вас кличемо, Браття! Поможіть нам!

То нарід Ваш — то Рідна Земля Ваша до Вас кличе! А Земля Рідна — це Мати Рідна! Хто не почує голосу матери? Хто про свою матір не забуває — про того й Господь Бог не забуде!

Кличемо Вас і просимо Вас! Чи чуєте? Дай Боже, щоб просьба наша на марно не гомоніла!

Жертви зібрані просимо пересилати на адресу:

Кооператива „Верховина"
в Вислочку,
почта Rymanów,

East Galicia, Poland, Europe.

За Ваші щедрі жертви — за Вашу любов до Рідного краю — нехай Вам Господь Бог стократно нагородить! Коли такий комітет до збирання жертв утворите, то просимо нас повідомити — щоб могли Вам подякувати. Рівнож просимо всіх жертводавців точно записувати і їх спис нам присылати — для подяки і на вічну памятку!

Вислочок дня 29. січня 1929 р.

За комітет будови Народного Дому у Вислочку:

Парох **о. Стеранка Олександер; Григорій Паряк**, начальник громади; **Дмитро Тимчик, Петро Гоцко, Іван Фейда.**

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Українські жінки при забаві й роботі.

Мені довелося бути на жіночій забаві, яку влаштувалі клівлендські українські жінки в честь громадян Матвія й Анастазії Притуляк.

Сама забава читачів не буде так дуже інтересувати, але замітне те, що на тій забаві виступали наші жінки й підносили багато розумних і гарних думок, які відносилися до ріжних питань нашого народнього життя.

По гарних промовах господаря дому, М. Притуляка, й гром. Д. Дароша забрала слово громадянка Евфрозина Свідрик.

Бесідниця піднесла, що вони зібралися тут тому, щоб віддати пошану тим людям, що трудяться для добра загального, для нашої народної справи. Гром. Свідрик згадала, що українське жіноцтво в старім краю бере живу участь у наших визвольних змаганнях, чого годі сказати про американське жіноцтво. Українська жінка в Америці дуже часто забуває за свої власні діти й не виховує їх в українськім дусі так, як це пристало би українській матір. І коли наші діти встидаються тут свого українського імени, то це вина української матери. Правда, що ми маємо тут між робітництвом і свідоме жіноцтво, але воно становить дуже малий процент, коли брати під увагу загальне число нашої іміграції.

Правда, що велика вина в тім, і наших лідерів. Бо щож ці за розум, щоб иншого ідеї в наші діти монархічні ідеї, коли їх американська школа вчить шанувати й любити демократію. Гетьманська пропаганда між молодю може принести тільки шкоду, бо діти, як тільки підростуть, будуть сміятися зі своїх учителів, як це можна вже тепер завважити.

Нашим найбільшим ворогом є темнота, тому всі сили повинні ми тепер звернути на поставлення освітної справи. Тому допомога Рідній Школі повинна бути нашим найважнішим завданням.

Ту промову гості привитали грімкими оплесками й зложили $25, які вислано до Обєднання на Рідну Школу. Жертвували:

По 1 дол.: Ефрозина Свідрик, П. Свідрик, Марія Бандура, Анастазія Липян, П. Липян, Г. Лозінський, М. Притуляк, Анастазія Притуляк, М. Сенчишин, Д. Дарош, Катерина Милянич, Розалія Куляк, Марія Базар, П. Головчак, С. Юник, Юлія Якубек, Розалія Кокоць, О. Онищак, В. Онищак, Ю. Адамс, Розалія Бандура, А. Стербіцький; по 50 ц.: В. Войтів, І. Третяк, Й. Матушевський, Марія Керик, Олена Кульчицька, Марія Войтів.

Разом — $25.

Петро Липян.

ЧИТАЙТЕ ҐАЗЕТУ.

— Чом ґазет не читаєте?!
— Чом за подіями не слідкуєте?
— Чом, що в світі коїться, не знаєте?

— Та ніколи... Не встигаємо... І коли ото ті ґазети читати, коли і те, і те... Не розізвешся...

Це одні...

— Та не доходять до нас наші ґазети... Почта... Їйбо, я невинуватий... Почта... Транспорт...

Це другі...

— А хіба ваша ґазета виходить?.. Диви! А я й не знав!...

Це треті...

— Та що там вони пишуть... На чорта вони пишуть?...

— Ніби ми самі не знаємо... У мене і без ґазети діло акурить... На лиху годину мені ті ґазети...

Це четверті...

Є й пяті, і шості, і сьомі, і сорок сьомі...

А як усе те скопом узяти, виходить:

— Не читають...

Отут у нас, під носом, на 20—30—100 верст не читають своїх ґазет.

— Не доходять! Їй-бо, не доходять! Почта!

Хитра ґазета.

В Америку через ріжні там Атлянтійські та Тихі й Голосні океани доходять, а у Валки — ні...

Що ти з нею зробиш?

Манія якась, а не ґазета...

А ґазети слід читати, бо може велика з нечитання халепа бути...

Он я знаю, як в однім царстві, у котромусь государстві, та жаден тобі повітвиконком і волвиконком і комнезам ґазети не читали...

Так що було?!

І досі страшно...

У повітвиконкомі, у відділі управління, під письменним столом у завідувателя бузина виросла і, як тільки збереться виконком на засідання, так у бузині щось хрюкати зачинае... Перестрашились всі страшенно. А потім через 2 тижні — гульк — а в предвиконкому ратиці виросли... І він німи тільки:

— Диб-диб! диб-диб!

А в усіх членів щетина на бороді рости почала.

Зберуться на засідання й починають хрюкати...

Страх усе населення взяв...

Довелося нові вибори призначити...

А у волості?

Предвиконком не читав довго ґазет, так до того дійшов, що вискочить було на вулицю, стане рачки, гребе правою рукою землю та бугаєм як зареве!...

Переобрали через три тижні, бо коров не можна було в хліві вдержати.

Бунт серед бабів пішов...

В селі одним вирішили:

— На чорта нам ґазета? І без неї проживемо!!

Так щож би ви гадали?

Їм „Сільський Господар" трактори везе, а вони всі на полі рачки лазять та землю носом риють.

— До засівної, кажуть, кампанії готуємось!

Отаке було...

Читайте ґазету!

Остап Вишня.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АНСОНІЯ, ДЕРБИ, КОНН.

На Рідну Школу.

Збірка в церкві св. ап. Петра і Павла. Зібрав о. Ротко. Жертвували: по 2 дол.: П. Брельо, Н. Н.; по 1 дол.: Н. Левицький, В. Баволяк, А. Нецьо, З. Юсько, К. Возняк, Александра Докля, П. Левицька, М. Рубас, Т. Глива, М. Гамуляк, Я. Ціркот, Й. Ванчак, Д. Сидоряк, І. Фецко, Г. Кунцик, І. Скиба, І. Михайло, Т. Захаревич, А. Грицко, П. Стівінсон, М. Хомкович, А. Мерещак, Я. Короташ; по 50 цнт.: С. Табака, А. Струк, А. Зановяк, В. Глива, А. Митрик, Й. Ілько, Ю. Мудрий, І. Глива, А. Клянцко, К. Дрібчак, Н. Н., А. Обуханич, Е. Балюк, А. Квік, Ю. Бовієр, А. Ферко, І. Гакош, Й. Клянцко, Р. Гвоздевич, А. Гвоздевич, В. Шуран; П. Тута, П. Коваль, Т. Кісик, І. Ціркот, Н. Фільо, М. Вербицька; І. Патуляк 40 центів; Ю. Чарнецький 1 дол.

Дрібними датками зложено 29 дол. і 10 центів.

Разом зібрано в церкві $71.00.

Жертвували на Рідну Школу на вічу в Ансонії, Конн., дня 7. квітня ц. р.:

По 10 дол.: о. А. Ротко, С. Підбережняк; А. Зановяк $2.50; Р. Гвоздевич $2.25; по $2: П. Брельо; Гр. Патинок, Д. Сидоряк, П. Стівінсон, Н. Левицький, С. Чупка, К. Шінгера, І. Шуран, І. Радзіх, В. Баволяк, Н. Глива; по $1.50: І. Глива, П. Загоруйко, Я. Короташ: А. Мерещак $1.25; по $1: А. Демянович, І. Нецьо, Н. Мирон, П. Патуляк, Т. Захаревич, В. Вавро, В. Глива, І. Юсифишин, А. Ужинський, Т. Кісик, В. Шуран, І. Клянцко, Й. Новицький, Ю. Лесів, А. Блащак, М. Брухівський, С. Кец, С. Шуран, І. Возняк, І. Андрушків, А. Хамуляк, Д. Домерецький, Й. Клянцко, Т. Кулявець, Н. Карпюк, А. Карпюк, В. Калина, А. Концевич, П. Левицька, Т. Королишин, Й. Крук, Гр. Рубас, М. Шуран, І. Гакош, І. Патуляк, П. Несенко, С. Млинар, В. Владика, Й. Смеречняк, Е. Табака, М. Ціркот, С. Мадзік; Н. Н. 80 ц.; А. Млинар 50 цнт.; С. Брухівський 35 цнт.; О. Гвоздевич (школярка) 20 ц.; дрібними жертвами 12.65. Разом на вічу зібрано $108.00; в церкві зібрано $71.00, отже загальна збірка дала $179.00.

Розхід з нагоди віча був $4. Вислано до краю $175.00.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 97, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 19-го мая, в годині 1.30 пополудни, в гали церковній, 47 Говп Евню. Напоминається довгуючих членів вирівнати залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Делеґат буде здавав справоздання з конвенції У. Н. Союза. Тому обовязком кождого члена прийти на збори. — Василь Сметана, предс.; Іван Долинський, кас.; М. Табачук, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. Єдність, від. 163, що мітінґ відбудеться в неділю, 19. мая, в годині 1-ій пополудни, в домі Укр. Амер. Горожан, 847 N. Franklin St. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Також дається до відома, що наш мітінґ є о один тиждень пізнійше тому, що делеґат нашого відділу приїде з 17 конвенції У. Н. Союза і буде міг здати звіт з нарад. — М. Паранич, секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА",

103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

На виставу українських книжок і образів українських артистів наспіла велика скількість оказів. Уложеннем пляну для вистави образів занявся артист Евген Жуковський. Відвідувачі вистави вписуються до окремої книжки на памятку.

ВЕЧЕРНИЦІ НІЩИНСЬКОГО в 4-х частях наспівав хор Сурма для компанії Коломбія. Рекорди вийшли напричуд гарно. Тими днями появляться в продажи. Покищо можна їх почути на фонографі в приміщенню Сурми.

СЛІДУЮЧА ПІВГОДИНА НА РАДІО з українською програмою зі стації WAAT Джерзи Сити замовлена на неділю, 19. мая, від год. 1.45 до 2.15 пополудни.

Між иншими відвідали Січовий Базар минувшого тижня слідуючі:

А. Лотоцький, бизнесмен з Байону, Н. Дж., закупив новий камбінейшен, як пристало бизнесменови.

Йосиф Городніцький з Бруклина, Н. Й., купив машинку до писання.

Д. Панкевич з Бофало, Н. Й., заступник Січового Базару в поданій місцевости, відвідав С. Б. та набрав нового товару для свого стору.

В. Світець з Елізабет, купив комбінейшен радіо-фонограф. Саме радіо ніколи не задоволить чоловіка, котрий любить рідний край.

Г. Пецій з Магва, Н. Дж., купив Меджестик Редіо. Йому до Ню Йорку більше як 30 миль, але він за своїх памятає.

М. Павлюк, український електромеханік, завів нове освітлення у виставовій сали Січового Базару.

Аранжери вистави сподіваються богато відвідувачів. В самім Ню Йорку велике зацікавлення.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.